C/2024/6861

28.11.2024

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs resolution

En kurs for EU's demokratiske fremskridt: en resolution med henblik på det næste lovgivningsmandat

(C/2024/6861)

Ordførere: **Christa SCHWENG (Gruppe I)**
Cinzia DEL RIO (Gruppe II)
Ioannis VARDAKASTANIS (Gruppe III)

Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 52, stk. 4
Vedtaget på plenarforsamlingen	18.9.2024
Plenarforsamling nr.	590
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	193/7/6

INDHOLDSFORTEGNELSE

Side

1. En kurs for EU's demokratiske fremskridt: en resolution med henblik på det næste lovgivningsmandat 1
2. EU: en succeshistorie, der med handlekraft tackler fremtidige udfordringer 2
3. EU som global aktør for fred, sikkerhed, handel og fremskridt 3
4. Sikring af vores værdier, respekt for grundlæggende rettigheder og diversitet 4
5. Forberedelse af udvidelse og reformer 5
6. Sikring af EU's bæredygtige og inklusive vækst, konkurrenceevne og investeringer 6
7. Den sociale dimension af sikkerhed: beskæftigelse, færdigheder og en retfærdig omstilling 9
8. Sikring af sundhed og anstændige levevilkår: en solid samfundsmæssig dimension 11
9. Borgerdeltagelse, et solidt råderum for civilsamfundet og meningsfuld civil dialog 13

1. En kurs for EU's demokratiske fremskridt: en resolution med henblik på det næste lovgivningsmandat

1.1. Det nye Europa-Parlament og den nye Kommissionen får sammen med Rådet for Den Europæiske Union ansvaret for EU's styring i de næste fem år og derefter. Regeringerne har redegjort for deres holdninger i Versailles- og Granadaerklæringerne. Borgerne bidrog med deres synspunkter under konferencen om Europas fremtid. Som opfølgning på sine anbefalinger til konferencen (især forslag 36 og 39 om at tildele EØSU en klar rolle i deltagelsesprocesser) arrangerede EØSU sin allerførste civilsamfundsuge for at høre borgerne, herunder de unge, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundets organisationer. Resultatet blev et omfattende sæt af praktisk gennemførlige tiltag for at styrke og værne om de demokratiske principper i løbet af EU's næste mandatperiode.

1.2. I en tid med flere aktuelle kriser opfordrer EØSU det nye Europa-Parlament og den nye Kommission, hvis legitimitet følger af valget i juni 2024, til med udgangspunkt i den vision for fremtiden, som tegnede sig dels på konferencen om Europas fremtid, dels under civilsamfundsugen at udnytte den mangfoldige repræsentation i EØSU til at styrke EU's internationale stilling, forbedre EU's institutionelle struktur, skabe et solidt fundament for vores fælles værdier og føre vores økonomi ind i en bæredygtig fremtid, hvis kerne er en avanceret og inkluderende social model - noget, som er helt afgørende for fremskridt, enhed og konkurrenceevne.

1.3. ***EØSU opfordrer Den Europæiske Unions institutioner til at etablere et 6-strenget koncept for sikkerhed med:***

— ***Et EU, der beskytter sine borgere mod eksterne trusler. Dertil er der behov for eksterne EU-politikker, der har fokus på mere robuste grundlæggende rettigheder, og som tilføres større troværdighed med en fælles EU-forsvarspolitik og en fælles EU-udenrigspolitik. EU har også behov for egne indtægter, så Unionens politikker for fred, konfliktforebyggelse og konfliktløsning kan fungere efter hensigten.***

— ***Et EU, der beskytter mennesker mod interne risici, først og fremmest risici, der knytter sig til sundhed, demografiske forandringer og fattigdom, og som sikrer tilgængelig, universel social beskyttelse og velfærd i hele Europa.***

— ***Et EU, der garanterer en konkurrencedygtig social markedsøkonomi, hvis fundament er økosystemer, der sikrer produktivitet, innovation, kvalitetsjob og fuld beskæftigelse, og hvor konkurrenceevnen bygger på EU's evne til at gå forrest, når det gælder miljømæssig bæredygtighed og sociale og teknologiske fremskridt.***

— ***Et EU, der skaber en modstandsdygtig økonomi for alle ved at sikre effektiv koordinering af de makroøkonomiske politikker i medlemsstaterne og samtidig beskytte borgernes økonomiske velfærd, ved at sikre, at europæiske virksomheders konkurrenceevne er bæredygtig, og opretholde købekraften og samtidig effektivt bekæmpe inflation, ved at garantere finansiel inklusion og fremme af finansiel uddannelse, ved at udforme retfærdige skattesystemer, ved at bekæmpe hvidvaskning af penge og ved at etablere et EU-budget, som tilfører EU tilstrækkelige økonomiske midler til at opfylde sine politiske mål uden at lade nogen i stikken.***

— ***Et EU, der sikrer dialog og deltagelse af arbejdsmarkedets parter, det organiserede civilsamfund og borgerne med henblik på at håndtere udfordringerne i en tid med forandringer i dag og i den nærmeste fremtid. Fordelene ved fred skal nå ud til alle dele af og alle grupper i vores samfund.***

— ***Et EU, der beskytter mod de nuværende og fremtidige risici for klimaændringer, forurening og tab af biodiversitet. Klimakrisen er en trussel mod liv og levebrød. EU er nødt til at tage skridt til at få nedbragt emissionerne med 90 % inden 2040, opbygge modstandsdygtighed over for klimaændringerne og genoprette naturen og biodiversiteten for at sikre, at ressourcerne til at dække de grundlæggende behov (fødevarer, vand, energi, folkesundhed osv.) i EU og i verden ikke bringes i fare.***

2. EU: en succeshistorie, der med handlekraft tackler fremtidige udfordringer

2.1. Den Europæiske Union er grundlagt på universelle værdier, rettigheder og retsstatsprincippet. Sammen med 80 års fred er dette den vigtigste faktor i denne europæiske succeshistorie. Europæerne har oplevet svære tider, og EU er et produkt af to verdenskrige, men fakta viser, at europæerne har klaret sig bedre end nogen af deres konkurrenter og nabolande. Der er ingen tvivl om, at EU siden oprettelsen har oplevet en lang periode med fred, økonomisk velstand og sociale fremskridt.

2.2. Under covid-19-pandemien sørgede EU for gratis vaccine til alle og garanterede, at fødevarer var tilgængelige. EU har reageret på børns og unges kampagne for handling over for klimaændringerne ved at vedtage det mest ambitiøse program for et bæredygtigt miljø: den europæiske grønne pagt med et mål om, at Europa skal være klimaneutralt i 2050. EU har taget skridt til at bekæmpe enhver form for diskrimination. Virksomheder, socialøkonomiske aktører og selvstændige har – uanset om de har base i en stor eller lille medlemsstat – adgang til et marked med 450 millioner forbrugere med lige muligheder, hvor alle økonomiske aktører kan drive virksomhed inden for stabile rammer.

2.3. EU er den økonomi, som yder den bedste beskyttelse af borgerne, og søger at udnytte talenter. EU bestræber sig også på at beskytte patenter og regionale produkter og er frontløber inden for regulering af digitale økonomier. I alle de lande, som i løbet af årene har tilsluttet sig EU, er levestandarden og arbejdsvilkårene blevet forbedret mere – og hurtigere – end i noget andet land i regionen. En rettighedsbaseret tilgang til den frie bevægelighed for personer er nøglen til fremskridt, retfærdighed og dybere integration. EØSU forventer, at udviklingen vil være den samme i de lande, som snart bliver en del af EU-familien.

2.4. Disse kollektive resultater kan imidlertid ikke længere tages for givet. EU står nu over for nye risici i tillæg til gamle og nye udfordringer. Ruslands og Kinas associering med vækstøkonomier (f.eks. BRICS-landene og Golfstaterne) er ved at omforme det globale geopolitiske landskab og de økonomiske partnerskaber. Det skal understreges, at lande, som ikke er demokratier, i modsætning til EU fører aggressive, skrupelløse udenrigspolitikker uden hensyntagen til menneskerettigheder og bæredygtig udvikling. Disse landes finansielle investeringer har uden tvivl omkalfatret den globale finansielle struktur, og der er behov for at finde en ny balance. Selv USA er i fare for ikke længere at blive set som en pålidelig partner, hvis populistiske kræfter igen kommer til magten i år.

2.5. EU står derfor over for usikkerhed og risikofyldte situationer som følge af krigene i f.eks. Ukraine og Gaza, og Unionen er nødt til at lede efter allierede i den del af verden, som også bygger på retsstatsprincippet og respekt for grundlæggende rettigheder. Det er de værdier, som binder EU's medlemsstater sammen.

2.6. Efter at have gennemlevet en række alvorlige økonomiske, sundhedsmæssige og geopolitiske kriser mærker borgerne denne usikkerhed og forventer, at deres institutioner – europæiske, nationale, regionale og lokale – beskytter dem mod de svære livsomstændigheder, der kan henføres til eksterne eller økonomiske risici, angreb på vores grundlæggende værdier, sundhedstrusler eller tab af en anstændig indkomst.

3. **EU som global aktør for fred, sikkerhed, handel og fremskridt**

3.1. I de senere år har EU formået at overvinde kriser i kraft af sine grundlæggende principper, og fordi medlemsstaterne har stået urokkeligt sammen. EU's finanspolitiske kapacitet, der kraftigt understøttes af medlemsstaterne, har også været en faktor heri, da den har sikret hurtig reaktion og handlekraft.

3.2. Alene kan medlemsstaterne ikke tackle vor tids udfordringer, men sammen kan de påvirke fremtiden. Klimaændringerne og udfasningen af fossile brændstoffer kræver en ny politik for EU's strategiske autonomi, men vil også ændre på den globale magtbalance og indebærer en risiko for at forværre globale konflikter. I stedet for nationale løsninger, som svækker EU, skal Europa have en klar vision og en stærkere, fælles politisk rolle i den nye geopolitiske kontekst for at kunne reagere hurtigere og med større effekt.

3.3. EU bør ruste borgerne bedre og sørge for deres sikkerhed på flere områder, således at de er beskyttet mod eksterne fjender, sundhedsrisici og fremtidige pandemier, hybride trusler, forkert brug og misbrug af avancerede digitale teknologier, risikoen for fattigdom, udstødelse og diskrimination ved tillige at sikre, at der økonomiske muligheder og beskæftigelse til alle, risikoen for klima- og biodiversitetskriser og endelig truslerne mod deltagelsesdemokratiet, idet borgerne skal deltage aktivt i det civile, politiske og demokratiske liv.

3.4. EU's rolle er og skal fortsat være at skabe fred. Unionens diplomatiske kapacitet skal styrkes, så EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik ledsages af reel kapacitet til at løse og forebygge konflikter. Denne politik bør beskytte mod indblanding udefra, der har som mål at destabilisere samfund og demokratiske institutioner, og der skal arbejdes for ny multilateralisme i overensstemmelse med international ret. En fælles EU-forsvarspolitik kræver desuden en egentlig, fuldt udbygget fælles udenrigspolitik, som ikke blot består af det nuværende forstærkede samarbejde (dvs. den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik). Til dette formål bør EU tilføres tilstrækkelige materielle og immaterielle ressourcer, herunder egne indtægter.

3.5. EØSU foreslår, at man:

— fremmer fred, sikkerhed og forsvar, global retfærdighed og globale fremskridt ved aktivt at engagere sig i fredsarbejde, bakke op om det multilaterale system, sikre fair konkurrence, gribe ind over for fattigdom, hjælpe social og civil dialog på vej og fremme demokrati, menneskerettigheder og et humant migrationsstyringssystem

— arbejder for en styrket politisk integration, større strategisk autonomi og en egentlig, fuldt udbygget fælles udenrigspolitik. I den henseende bør EU tale med én stemme i multilaterale institutioner og udnytte euroens internationale rolle som et strategisk aktiv. EØSU anbefaler, at man indfører kvalificeret flertal ved afstemninger om EU's udenrigspolitik

— styrker EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik og i den forbindelse giver et boost til EU's fælles strategiske og kritiske teknologier og forsvarskapaciteter og forstærket samarbejde med ligesindede partnere

— gennemfører FN's 2030-dagsorden og verdensmål for bæredygtig udvikling som en overordnet EU-strategi, der skal fremme fred og økonomiske, sociale og miljømæssige fremskridt. Dette kan kun ske ved at inddrage civilsamfundet på struktureret og meningsfuld vis

— fremmer en åben, regelbaseret europæisk handelspolitik, der supplerer og understøtter andre centrale EU-politikker om grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet, klimapolitik, digital politik, innovationspolitik, social- og industripolitik. Handelsaftaler bør øge modstandsdygtigheden gennem diversificering af importen, udvikling af markedsmuligheder for europæiske virksomheder, forbedring af sikkerheden og imødegåelse af geopolitiske risici. De bør samtidig fremme håndhævelsen af sociale og miljømæssige standarder og sikre lige vilkår for fair konkurrence på globalt plan. Den yderligere adgang til kritiske råstoffer og andre inputmaterialer, herunder energi, som opnås med disse aftaler, kan medvirke til at gøre EU's forsyningskæder modstandsdygtige, bæredygtige og ansvarlige

— anerkender den afgørende rolle, som det nyligt vedtagne direktiv om due diligence, spiller, og opfordrer til, at det gennemføres effektivt, idet det kan fremme menneskerettigheder og miljøhensyn som en integreret del af visse forsyningskæder og virksomhedsaktiviteter.

4. **Sikring af vores værdier, respekt for grundlæggende rettigheder og diversitet**

4.1. Et Europa, der værner om diversitet og forsvarer retsstaten og grundlæggende rettigheder, udgør fundamentet for et sammenhængende, tolerant samfund. EU bør stå fast på retsstaten som et grundlæggende princip og gå forrest i kampen mod desinformation og diskrimination. I alle lande, hvor retsstatsprincippet ikke opretholdes, ses tilbageslag rettet mod kvinder, LGBTQIA+samfundet og/eller udsatte grupper. Kampen for retsstaten er kampen for lighed, for fordomsfri undervisning af vores børn, for at de unge kan demonstrere i gaderne for en bæredygtig fremtid, og for at uafhængige journalister og menneskerettighedsforkæmpere kan udøve deres ytringsfrihed. Efterlevelse af retsstatsprincippet rummer også en økonomisk dimension med indvirkning på handels- og investeringsbeslutninger, da retsstaten også udgør grundlaget for et stabilt og forudsigeligt miljø for virksomheder og forbrugere. EØSU opfordrer EU til at handle, når det drejer sig om respekt for retsstatsprincippet i og uden for EU.

4.2. Det er vigtigt, at de grundlæggende værdier demokrati, solidaritet, menneskerettigheder, lighed, bæredygtighed og retsstat sættes i centrum for enhver debat om EU's succes. Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationer spiller en central rolle med hensyn til at værne om og styrke disse værdier. Deres utrættelige indsats for at fremme borgerengagement og aktivt medborgerskab, hjælpe den civile og sociale dialog på vej, arbejde for menneskerettigheder og udbrede demokratisk praksis er et uvurderligt aktiv, der bidrager til EU's styrke, modstandsdygtighed og repræsentativitet.

4.3. Civilsamfundsorganisationernes uundværlige rolle i at beskytte disse principper skal som en prioritet anerkendes og fremhæves, da den sikrer stor dybde i den omfattende vision for det Europa, vi ønsker.

4.4. EØSU foreslår derfor, at:

— EU i forbindelse med eventuelle fremtidige traktatrevisioner sikrer respekt for retsstatsprincippet, grundlæggende rettigheder og diversitet, idet det bør undersøges, om der kan foretages ændringer i beslutningsmekanismerne. Demokratiet skal beskyttes mod interne og eksterne trusler ved at skabe et råderum for civilsamfundet inden for og uden for EU's grænser og ved at ændre pakken om forsvar af demokratiet for at lukke smuthuller, der undergraver demokratiske institutioner

— der udvikles et europæisk demokratiskjold, der skal beskytte mod udenlandsk indblanding og desinformation og opretholde integriteten i de demokratiske processer i hele EU

— EU inden for rammerne af pagten om migration og asyl finder den rette balance mellem en effektiv og realistisk migrationsstyring, som er human og bæredygtig, idet den fremmer lovlige adgangsveje til EU, men som samtidig garanterer sikkerheden og kontrollen ved de eksterne grænser, en rettighedsbaseret tilgang til asyl og integration af migranter og flygtninge på arbejdsmarkedet. Til enhver tid skal absolut respekt for menneskerettigheder og solidaritet mellem medlemsstaterne være garanteret

— træffer øjeblikkelige skridt til at oprette en »Union af lige muligheder« for alle mennesker i alle aldre. Det betyder, at den eksisterende retlige ramme for bekæmpelse af diskrimination skal styrkes, og fuld implementering og håndhævelse garanteres. Det kræver også, at posten som kommissær med ansvar for ligestilling styrkes i den nye Kommission, og at det sikres, at der er en egentlig portefølje herfor og et selvstændigt generaldirektorat.

5. **Forberedelse af udvidelse og reformer**

5.1. For at sikre at det europæiske projekt fortsat udvikler sig i retning af fred, velstand og demokrati og for at skabe langvarig stabilitet på vores kontinent er vi nødt til at invitere nye medlemmer fra Vestbalkan og lande, der grænser op til Rusland, som Ukraine, Moldova og Georgien, ind i familien. EU's beslutningsprocesser er muligvis ikke hensigtsmæssige i en Union med 30-35 lande. En vigtig opgave for den næste Kommission bliver at forberede og – om nødvendigt – tilpasse institutionerne og samtidig omhyggeligt overvåge kandidatlandenes fremskridt hen imod EU's grundlæggende værdier og den gældende EU-ret. I et tæt samarbejde med Europa-Parlamentet er den næste Kommission nødt til at sikre, at fremtidige udvidelser bringer fordele for såvel EU-borgerne som borgerne i kandidatlandene, og at EU's høje bæredygtighedsstandarder opretholdes.

5.2. Der er også behov for justeringer af EU-budgettet og EU's egne indtægter for at kunne gennemføre de europæiske investeringspolitikker. Erfaringerne med Next Generation EU kan være nyttige i den henseende.

5.3. Processen bør styrke det organiserede civilsamfunds deltagelse med en særlig rolle til arbejdsmarkedets parter, og alle politiske partier bør påtage sig at forsvare retten til foreningsfrihed, ytringsfriheden, presse- og mediefriheden og bekæmpe ethvert informationsmonopol og enhver manipulation af den offentlige debat.

5.4. Samhørighedspolitikken skal fortsat være en af grundpillerne i indsatsen for at bringe EU tættere på borgerne og mindske forskellene mellem regioner i EU og ulighederne mellem borgerne. En samhørighedspolitik, der er tilpasset til de fremtidige behov, skal fortsat være en solid investeringspolitik til støtte for den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed i hele EU med det sigte at skabe lige muligheder og forbedre leve- og arbejdsvilkårene for alle. Politikkens grundlæggende princip om »ikke at lade nogen i stikken« er fortsat fornuftigt og gyldigt. Civilsamfundsorganisationerne er klar til fortsat at arbejde for samhørighedsmålene ved hjælp af partnerskabsprincippet, flerniveaustyring og delt forvaltning. Nærmere bestemt bør der være særligt fokus på regioner med særlige karakteristika såsom regionerne i den yderste periferi, bjergområder og øer. Den flerårige finansielle ramme (FFR) bør kunne imødegå de udvidelsesrelaterede udfordringer, og de risici for uligheder mellem regionerne, der kan blive en konsekvens af dagsordenen for sikkerhed i mangel af forsvarlige, ordentligt finansierede regionale og lokale samhørighedspolitikker.

5.5. På den baggrund anmoder EØSU om, at en specifik kommissær får denne vigtige politik som sin portefølje, og udvalget er imod, at samhørighedspolitikken omdannes til blot at være et instrument for økonomisk genopretning eller et redskab til at håndtere aktuelle kriser.

5.6. EØSU har allerede taget et vigtigt skridt i forhold til udvidelse ved at give repræsentanter for civilsamfundsorganisationer i kandidatlande mulighed for at deltage i visse EØSU-møder på ad hoc-basis. Udvalget opfordrer andre EU-institutioner til at følge dette eksempel og give repræsentanter fra kandidatlandene adgang til ordinære EU-møder. Det vil være et synligt tegn på EU's vilje til at gå videre med udvidelsesprocessen og samtidig give folk fra disse lande en mulighed for at lære, hvordan EØSU og EU generelt fungerer.

5.7. EØSU opfordrer til, at:

— Europa-Parlamentet følger EØSU's eksempel og i det mindste delvist inkluderer kandidatlandene i det daglige arbejde i EU gennem stærkere partnerskaber

— EU's samhørighedspolitik matcher de fremtidige behov med afbalancerede og retfærdige omfordelingsforanstaltninger blandt regioner og borgere i både kandidatlandene og i de regioner i de nuværende medlemsstater, som er mest eksponeret for de forandringer, der bliver en konsekvens af udvidelse

— EU overvejer muligheden for at indføre kvalificeret flertalsafstemning i EU-tiltrædelsesprocessen i det mindste i alle de mellemliggende faser og til, at beslutninger er åbne, gennemsigtige og tilgængelige for borgerne generelt. Der bør vedtages stærkere foranstaltninger til håndhævelse af grundlæggende rettigheder.

6. **Sikring af EU's bæredygtige og inklusive vækst, konkurrenceevne og investeringer**

6.1. I en ny geopolitisk virkelighed og over for stadig mere komplekse udfordringer opfordrer udvalget EU-institutionerne til at handle resolut for at sikre EU's langsigtede konkurrenceevne, velstand og lederskab på verdensplan. EU's andel af verdensøkonomien forventes at falde støt fra næsten 15 % til kun 9 % i 2050 ([1]). Det er derfor af helt afgørende betydning at forbedre alle politikker, der kan bidrage til at styrke EU's produktivitet og bæredygtige konkurrenceevne. Det haster med investeringer i innovation og produktion inden for rammerne af åben strategisk autonomi – f.eks. nettonulindustrien, den cirkulære økonomi, kritiske råstoffer, mikrochipforordningen, forsvarsteknologi og strategiske teknologier – og disse investeringer bør være afstemt med de fælles sociale og miljømæssige mål, således at de fremmer de fremtidige generationers velfærd.

6.2. De senere års tydelige klimaændringer, forurening og ændringer i biodiversiteten har fået Europa til at forpligte sig til den grønne pagt. EU har akut behov for en robust grøn og social pagt, der tager udgangspunkt i en velfærdsøkonomi og en ny model for velfærd for mennesker og planeten, som sikrer en retfærdig omstilling og en tilgang baseret på menneskerettigheder. For at hindre at initiativet lægger en tung byrde på virksomhederne, skal gennemførelsen være korrekt og effektiv med fastlæggelse af realistiske handlingsplaner på nationalt plan og støtte til virksomhederne, især SMV'er, med henblik på at bevare konkurrenceevnen og sikre fuld beskæftigelse af høj kvalitet.

6.3. EU's blå pagt er også et af de vigtigste prioriterede områder. Vand bør betragtes som en prioritet i lyset af dets væsentlige karakter og de nuværende og fremtidige udfordringer, som verden og vores kontinent står over for, og EU's blå pagt bør vedtages som en selvstændig strategisk politik, da vandpolitik ikke blot kan reduceres til klimapolitik. Den blå pagt og den grønne pagt overlapper delvist hinanden, dog med forskellige indsatsområder og forskellige tilgange. Europa kan omdanne vandrelaterede udfordringer til nye muligheder for teknologisk udvikling, samfundsmæssige fremskridt, nye job, færdigheder og virksomhedsvækst, samtidig med at der tages vare på miljøet, og vandressourcerne beskyttes til gavn for alle.

6.4. Europa har et enormt potentiale for innovation, som vil gøre det muligt for vores økonomi at konkurrere globalt. Men de demografiske forandringer, utilstrækkelige investeringer i fremtidsorienterede uddannelsessystemer og nye færdigheder, dårlige arbejdsvilkår i nogle sektorer og begrænsede muligheder for mobilitet, der resulterer i mangel på arbejdskraft, er ved at blive hindringer for retfærdig og vedvarende økonomisk vækst på både nationalt og regionalt plan. I det globale kapløb om talenter er Europa nødt til at være på forkant ved at være et attraktivt sted at bo og arbejde, dog uden at ignorere risikoen for hjerneflugt inden for EU og fra tredjelande. Et vellykket politisk initiativ på dette område kræver en helhedsorienteret tilgang, der ser på alle de forskellige dimensioner af disse udfordringer. Social dialog er et vigtigt aktiv til at ledsage disse hastige forandringer på arbejdsmarkedet.

6.5. Kernen i EU's økonomi skal være et velfungerende, moderniseret indre marked, hvor flere muligheder er lige tilgængelige for virksomheder, arbejdstagere og befolkningen generelt. Investeringer i ny teknologi skal fremmes med en fremadskuende, stabil lovramme, der bygger på forudsigelige politikker på både EU-niveau og nationalt plan. Medlemsstaterne og EU bør sikre, at der ikke opstår konkurrencefordrejninger i forbindelse med udviklingen af finansieringsmekanismer til støtte for disse investeringer.

([1]) PwC (2017), The long view: how will the global economic order change by 2050?.

6.6. Til at understøtte disse mål bør EU's lovramme garantere retssikkerhed og forudsigelighed, være bedre integreret og konsekvent på tværs af politikområder, være åben over for innovative tilgange og som standard være digital. Samtidig skal overregulering undgås, og bureaukratiet mindskes, uden at det får negative virkninger for de underliggende mål for lovgivningen. De nationale regeringers stigende tendens til at prioritere påståede nationale interesser gør det indre marked mindre effektivt, og det bliver fragmenteret. EU-institutionerne har en forpligtelse til at sikre faktisk gennemførelse af EU-reglerne og handle hurtigt og effektivt over for medlemsstater, der ikke overholder reglerne. Der er behov for en lovramme, der finder den rette balance mellem at stimulere innovation og investeringer på den ene side og på den anden side håndtere alle typer af sikkerhedsbekymringer for fuldt ud at kunne udnytte Europas innovationspotentiale inden for nye rene teknologier og sikre sig first mover-fordelen inden for grøn industri ved at gøre sige sig uafhængig af fossile brændstoffer og blive et mere integreret økosystem, hvor fremstillingsindustrien og tjenesteydelser gensidigt understøtter hinanden.

6.7. Et stærkere, transformativt og konkurrencedygtigt industrigrundlag kræver massive investeringer, som bør finansieres, reguleres og gennemføres på en måde, der bevarer det indre markeds integritet og lukker huller, når det gælder vækst, produktivitet og innovation mellem EU og dets internationale partnere og vigtigste konkurrenter. Der bør gennemføres en effektiv industripolitik, som dekarboniserer vores industri på en konkurrencedygtig måde, udvikler EU's konkurrencefordel inden for digitale og rene teknologier, diversificerer og sikrer strategiske forsyningskæder samt styrker Europas teknologiske og industrielle grundlag. Denne politik kræver støtteforanstaltninger for en retfærdig omstilling, investeringer i moderne offentlig forvaltning og moderne offentlige tjenester, infrastruktur og kvalitetstjenester af almen interesse.

6.8. Offentlige og private investeringer i medlemsstaterne bør være gearet til at modernisere infrastrukturen. På alle niveauer er koordinering nødvendig for at sikre effektiviteten af de offentlige investeringer, som finansieres enten af EU eller af de enkelte medlemsstater. EU's ramme for økonomisk styring kan skabe et finanspolitisk råderum for investeringer, som kan udmønte sig i innovative finansieringsmekanismer med den private sektor med det sigte at udnytte det fulde potentiale på EU-niveau for økonomisk støtte til sådanne investeringer. Hvis dette skal lykkes, vil en mere ambitiøs ramme for bæredygtig finansiering måske mere effektivt kunne garantere, at private investeringer er afstemt med de fælles EU-mål. Hvis alternative former for finansiering såsom låneplatforme, crowd-investeringer, venturekapital og obligationsmarkeder gøres mere attraktive og lettere tilgængelige for alle virksomheder, uanset størrelse, og for enkeltpersoner, kunne det medvirke til at finansiere ambitiøse innovations- og investeringsprojekter. Velfungerende finansielle markeder er af afgørende betydning for omstillingen til en klimaneutral og stadig mere digital økonomi, som er kendetegnet ved bæredygtig og inklusiv økonomisk vækst.

6.9. Fuldførelsen af kapitalmarkedsunionen er nøglen til at mobilisere de nødvendige ressourcer til investeringer i den grønne og den digitale omstilling og vigtig for EU's strategiske autonomi. Bankunionen er absolut nødvendig for en egentlig økonomisk og monetær union og fuldførelsen heraf vil øge den finansielle stabilitet og modstandsdygtighed i EU's økonomi.

6.10. Dertil kommer, at vi er vidne til et enormt spring fremad inden for brugen af kunstig intelligens, der med korrekt styring og en menneskecentreret tilgang kan bidrage til at øge produktiviteten og forbedre modellerne for arbejdstilrettelæggelse.

6.11. EØSU:

— opfordrer det nye Europa-Parlament og Kommissionen til at få mest muligt ud af det modtagne mandat og gennemføre deres planer om at beskytte planeten, investere i bæredygtig økonomisk vækst og konkurrenceevne og styrke EU's suverænitet på strategiske områder af hensyn til de fremtidige generationers velfærd og retfærdighed mellem generationerne. De bør fortsætte kursen mod socialt retfærdig, grøn, blå og digital omstilling og innovation og dermed sikre kvalitetsjob og modstandsdygtigheden af det europæiske projekt

— mener, at man bør tage ved lære af Next Generation EU og vedtage de aktuelle forslag og forpligtelser vedrørende nye egne indtægter til EU-budgettet med et EU-investeringsværktøj, der kan gøre det muligt at lægge visse kritiske og strategiske teknologier ind under offentlig forvaltning, hvor det er relevant, og samtidig beskytte alle investorer, offentlige såvel som private

— anbefaler fremme af den europæiske model for social markedsøkonomi ved at: støtte iværksætteri og innovation, investere i kvalitetsuddannelse og færdigheder, sikre retten til livslang læring, herunder omskoling og opkvalificering, fremme erhvervskvalifikationer af høj kvalitet, skabe bæredygtige kvalitetsjob, herunder inden for nye former for arbejde, fremme samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og sikre effektiv adgang til kvalitetsuddannelse for alle

— anbefaler, at de eksisterende regler for det indre marked styrkes for at skabe en ny dynamik, der kan fjerne hindringer for den grænseoverskridende bevægelighed for personer, varer, tjenesteydelser, kapital og data. Dette er særligt vigtigt i lyset af, at de lige vilkår på det indre marked i de seneste år er blevet svækket som følge af kriserelaterede undtagelser, og fordi det går langsommere med at fjerne hindringerne for den fri bevægelighed

— støtter etableringen og udviklingen af SMV'er gennem omsætning af »tænk småt først«-princippet i praksis og ved at skabe stabile lovrammer, strømline de administrative procedurer til støtte for SMV'er, sikre lige vilkår på det indre marked og give SMV'er adgang til vedvarende energi til overkommelige priser

— efterlyser en robust europæisk industristrategi, der kan supplere 2040-målet om en CO_2-reduktion på 90 % og bevare job af høj kvalitet i Europa. Der er derfor et presserende behov for en omfattende handlingsplan som den aftale om ren industri, der er foreslået inden for rammerne af EU's grønne pagt, som en strategisk prioritet, der kan løfte og sikre EU's bæredygtige konkurrenceevne

— anbefaler, at der tages skridt til at puste nyt liv i EU's landbrugssektor og fremme udviklingen af landdistrikterne ved at skabe mere attraktive betingelser for unge og for folk med små, mellemstore eller familiedrevne landbrug samt virksomheder, så man undgår afvandring fra landdistrikterne. Disse landbrugere bør støttes af en ordentligt finansieret fælles landbrugspolitik efter 2027, som beskytter den europæiske fødevareproduktion og sikrer dens modstandsdygtighed. Landbrug og levende landdistrikter kan kun være bæredygtige, hvis de økonomiske, sociale og miljømæssige behov er opfyldt på en afbalanceret måde

— er tilhænger af, at der udvikles en stærk social økonomi ved at gennemføre det socialøkonomiske råds anbefaling om at styrke socialt ansvarlig forretningspraksis og de offentlige fordele. Se Liègekøreplanen for socialøkonomien i EU

— anerkender klimakrisen som et paradigmeskifte: Det er nødvendigt at sikre gennemførelsen af hhv. den grønne, sociale og blå pagt og de dertil knyttede EU-programmer som indbyrdes forbundne politikområder. På EU-niveau og nationalt plan skal der tages skridt til at forudsige konsekvenserne af – og vurdere omkostningerne ved – klimaændringerne (uanset om det er oversvømmelser, dårlige høstudbytter, tørker osv.). Der skal være en anerkendelse af borgerne som aktive deltagere og deres rolle som energiprosumenter skal fremmes under klimaomstillingen

— mener, at der bør garanteres en rimelig og retfærdig omstilling for alle ved at fremme en europæisk politisk ramme for retfærdig omstilling, der muliggør omstillingen til en bæredygtig og dekarboniseret økonomi, og sikrer, at denne omstilling gavner den brede befolkning, ikke lader nogen i stikken og er baseret på samhørighed og solidaritet på tværs af generationerne. EØSU understreger, at en politisk ramme for retfærdig omstilling bør ledsages af EU-politikker, der gør det muligt for virksomheder at blive konkurrencedygtige på en retfærdig måde, bæredygtige, stærkere og mere robuste og via social dialog udfylde deres rolle i at sikre en retfærdig omstilling, hvor mennesker er i centrum, der er fleksibilitet i forhold til de lokale omstændigheder, naturen og miljøet beskyttes, og muligheder udnyttes

— bifalder beslutningen om at afsætte 86 mia. EUR til EU's sociale klimafond for perioden 2026-2032. I EU's klimatilpasningsfond, Samhørighedsfonden, Fonden for Retfærdig Omstilling og genopretnings- og resiliensfaciliteten bør der også øremærkes yderligere midler til at afbøde de negative virkninger af klimakrisen, især virkningerne for de mest sårbare

— understreger, at høring af arbejdstagerne er vigtigt for at støtte den transformative dimension af EU-strategien for sikkerhed og bæredygtighed og foregribe konsekvenserne af banebrydende teknologier som kunstig intelligens. For at opnå en retfærdig omstilling på arbejdsmarkedet bør der være effektive høringsmekanismer og en passende ramme for arbejdsmarkedets parter på alle niveauer, herunder social dialog og kollektive overenskomster, og dette bør ledsages af en effektiv civil dialog med relevante interessenter

— mener, at det er absolut nødvendigt at træffe yderligere skridt til at udvikle en effektiv, integreret kapitalmarkedsunion og en fuldt udbygget bankunion, hvor alle medlemsstater deltager. Derudover er det vigtigt at harmonisere yderligere og fjerne grænseoverskridende hindringer, men samtidig bibeholde forsvarlig regulering og overvågning med det sigte at opretholde den finansielle stabilitet, beskytte forbrugere, investorer og folk, der sparer op, og opnå et velfungerende indre marked.

7. **Den sociale dimension af sikkerhed: beskæftigelse, færdigheder og en retfærdig omstilling**

7.1. I La Hulpe-erklæringen af 16. april 2024, der blev vedtaget under det belgiske formandskab for Rådet for Den Europæiske Union, understreges det, at Den Europæiske Union i en tid med mange udfordringer nu mere end nogensinde skal holde fast i sine kerneværdier vedrørende lighed og sociale fremskridt. EØSU deler i høj grad denne holdning. ([2])

7.2. I lyset af klimaændringer og demografiske ændringer, den digitale og den grønne omstilling samt økonomiske og sikkerhedsmæssige udfordringer på globalt plan bør EU's sociale dimension sikre, at dagsordenen for sikkerhed baseres på en social markedsøkonomi med høj konkurrenceevne, bæredygtig vækst og fuld beskæftigelse, der har til formål at skabe opadgående konvergens af leve- og arbejdsvilkår.

7.3. Investeringer i sikkerhed og forsvar er ineffektive, hvis samfundet er splittet. Den sociale dimension af investeringer og reformer bør være en integreret del af sikkerhedsdagsordenen. EU's økonomiske og sociale model bør fortsat være forankret i FN's 2030-dagsorden som en overordnet politisk ramme og sikre, at fordelene ved det indre marked, der hænger sammen med den fælles valuta, gavner alle på en retfærdig og afbalanceret måde.

7.4. Her ved begyndelsen af en ny valgperiode opfordres EU til at tackle presserende udfordringer på det sociale område. EØSU mener, at det er en prioritet at tage fat på de udfordringer, der risikerer at skade de forskellige aspekter af sikkerhedsdagsordenen, og dem, der berører alle på samme tid.

7.5. Omfanget af fattigdom og social udstødelse varierer betydeligt mellem aldersgrupperne, og børn og ældre er de mest udsatte. Energifattigdommen er øget på grund af leveomkostningskrisen, hvilket også fører til mangel på økonomisk overkommelige boliger. Fattigdommen blandt personer i arbejde er steget i de lande, hvor lønningerne ikke har holdt trit med inflationen, og købekraften dermed er faldet. Dette forværrer ulighederne mellem borgerne og øger fragmenteringen af samfundet.

7.6. Den grønne og den digitale omstilling skaber nye job og kræver nye færdigheder, men skaber usikkerhed for arbejdstagerne, som skal opfylde de nye krav. Den sociale dialog, som kan hjælpe arbejdstagere og virksomheder med at foregribe forandringer, er svag i nogle medlemsstater på grund af lav kollektiv overenskomstdækning. Manglen på arbejdskraft skyldes: den demografiske udvikling, visse økonomiske sektorers manglende tiltrækningskraft, der også skyldes dårlige arbejdsvilkår, teknologiske forandringer, nye job skabt af den grønne og den digitale omstilling og manglen på arbejdsmarkedsrelevante færdigheder i arbejdsstyrken.

7.7. Der opstår regionale forskelle mellem det indre markeds centrale og perifere områder og mellem byer og landdistrikter. Disse forskelle kan forværres af en divergerende lønudvikling. Landdistrikterne spiller en afgørende rolle for økonomisk og social samhørighed, landbrug og bæredygtige fødevaresystemer.

7.8. Arbejdstagernes sundhed og sikkerhed er fortsat en udfordring, navnlig med hensyn til arbejdsulykker og erhvervssygdomme. Anvendelsen af de bedste teknologier kan bidrage til forebyggende foranstaltninger, der forbedrer arbejdsmiljøet.

7.9. Arbejdsløshed og udelukkelse af kvinder har nået et dramatisk omfang i nogle lande. Der er gjort fremskridt med hensyn til at skabe lige muligheder for mænd og kvinder, men resultaterne er stadig langt fra tilfredsstillende, når det gælder lederstillinger. Forskelsbehandling fortsætter på trods af EU's retlige rammer, og den berører specifikke grupper såsom unge, personer med handicap, arbejdstagere med migrantbaggrund og LGBTQIA +-samfund. En aldrende befolkning kræver økonomisk overkommelige plejeydelser for at kunne leve et værdigt liv.

7.10. Hvis politikkerne for sociale investeringer udformes korrekt, kan de have en positiv indvirkning på den økonomiske vækst, produktiviteten og den inklusive og bæredygtige konkurrenceevne, hvilket er afgørende for at bevare gode arbejdspladser i Europa ([3]) og indgår i håndteringen af de udfordringer, der er beskrevet ovenfor. Reformer og politikker under den europæiske søjle for sociale rettigheder bør fortsat gennemføres af EU og medlemsstaterne som en fælles politisk opgave.

([2]) EUT C, C/2024/4056 af 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4056/oj.

([3]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse — Fremme af langsigtet inklusiv vækst gennem reformer og investeringer (EUT C, C/2024/3378 af 31.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3378/oj) og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse (a) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget 30 år med det indre marked [COM(2023) 162 final] (b) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget EU's konkurrenceevne på lang sigt efter 2030 (EUT C, C/2024/4056 af 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4056/oj).

7.11. Med hensyn til nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet bør de forskellige EU-instrumenter anvendes til at tackle ovennævnte udfordringer og dermed skabe et sammenhængende samfund, der sikrer et højere niveau af sikkerhed for Unionen, dens borgere og økonomien.

7.12. Socialpolitikkerne bør understøttes af en bedre anvendelse af samhørighedspolitikkens programmer, herunder Den Europæiske Socialfond Plus (ESF +), der bør opskaleres ved hjælp af nationalt finansierede og private samfinansieringspolitiske initiativer. En holistisk, koordineret og integreret politisk tilgang på EU-plan er afgørende. Dette kunne omfatte et EU-budget, der i højere grad opfylder de sociale krav og realiseres ved hjælp af det reformerede europæiske semester og dets ramme for social konvergens i overensstemmelse med en forsvarlig økonomisk, social og finansiel politik.

7.13. Desuden giver sociale beskyttelsessystemer og socialpolitikker medlemsstaterne mulighed for at opfylde deres sociale og menneskeretlige forpligtelser. Vores sociale model er den, der gør EU enestående, og sikrer, at Unionen adskiller sig positivt fra konkurrenterne. Den europæiske søjle for sociale rettigheder har til formål at styrke den sociale samhørighed og bekæmpe fattigdom på effektiv vis. Den bekræfter, at sociale rettigheder er en integreret del af EU's politikker, og der er en klar forbindelse mellem søjlen og andre EU-instrumenter vedrørende sociale udgifter. En styrkelse af sammenhængen mellem søjlen og processen med det europæiske semester vil være afgørende med henblik på at kunne spore fremskridt og sikre, at socialpolitikkerne finansieres og gennemføres på tilfredsstillende vis.

7.14. De reviderede regler for reformen af den økonomiske styring skal støtte vækstfremmende strukturreformer og offentlige investeringer samt øge følelsen af medansvar for planerne i medlemsstaterne. Disse regler bør ikke reducere de offentlige udgifter til væsentlige tjenester såsom sundhedssystemer, uddannelse og retsvæsen, så deres kvalitet og inklusive karakter påvirkes. For at imødegå de potentielle negative virkninger er et finanspolitisk råderum i EU afgørende med henblik på at stabilisere de sociale udgifter og øge investeringerne. EU-finansierede investeringer bør også finansiere europæiske offentlige goder, hvoraf nogle tidligere er blevet kortlagt. Veltilrettelagte sociale investeringer og reformer kan skabe betydelige afkast i den økonomiske vækst gennem deres indvirkning på mennesker og produktivitet, herunder stærkere innovationskapacitet, brug af ny teknologi og beskæftigelsesmuligheder. Samtidig skal de nationale regeringer gennemgå deres sociale beskyttelsessystemer og sikre, at de er udstyret med tilstrækkelige ressourcer på de områder, hvor der er størst behov for social støtte. Sociale infrastrukturer og netværk, navnlig dem, der vedrører social beskyttelse, kræver passende finansiering.

7.15. I den forbindelse er det afgørende, at regeringerne indtager en klar holdning til koordineringen af de nationale skattesystemer for at standse udhulingen af skattegrundlaget, bekæmpe skattedumping og -undgåelse og fuldt ud udnytte de øgede skatteindtægter til at øge EU's egne ressourcer til økonomiske investeringer og social og territorial samhørighed.

7.16. Social dialog på alle niveauer kan spille en central rolle i bestræbelserne på at øge europæiske virksomheders vækst, produktivitet, beskæftigelse og konkurrenceevne på de globale markeder og samtidig bidrage til at forbedre arbejdstagernes arbejdsvilkår og trivsel. Det er fortsat en udfordring for både arbejdsmarkedets parter og medlemsstaterne at sikre en bredere dækningsgrad for en velfungerende social dialog, herunder kollektive overenskomstforhandlinger.

7.17. En styrkelse af den sociale og civile dialog er meget vigtig, så det sikres, at borgerne spiller en aktiv rolle i håndteringen af de nuværende store omstillinger. Den sociale dialog baner vejen for kollektive overenskomstforhandlinger parallelt med arbejdstagernes ret til information og høring og stærkere deltagelse i overensstemmelse med national lovgivning og praksis. Disse instrumenter er nødvendige for at tilpasse arbejdspladserne til konsekvenserne af nye teknologier, digitalisering og kunstig intelligens og ajourføre arbejdsvilkårene og arbejdstagernes rettigheder, hvilket også kan omfatte den igangværende debat i EU-institutionerne om retten til at være offline.

7.18. EØSU:

— opfordrer Kommissionen til at overvåge gennemførelsen af alle eksisterende initiativer og om nødvendigt fremlægge nye lovgivningsmæssige og ikkelovgivningsmæssige initiativer

— påpeger, at den europæiske søjle for sociale rettigheder fortsat bør anvendes til at lede arbejdet med at forbedre den sociale samhørighed og arbejdsvilkårene sideløbende med bestræbelserne på at gennemføre handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder og 2030-målene for beskæftigelse, uddannelse, færdigheder og bekæmpelse af fattigdom

— opfordrer Kommissionen til at overvåge de løsninger, der allerede indgår i EU-lovgivningen og den nationale lovgivning om sundhed og sikkerhed, arbejdets tilrettelæggelse og arbejdsvilkår under tilpasningen til anvendelsen af kunstig intelligens, og sikre, at der anvendes en menneskecentreret tilgang (f.eks. algoritmisk styring)

— opfordrer Kommissionen til at fremme resultaterne af den europæiske sociale dialog og støtte håndhævelsen af den sociale dialog på nationalt plan. Udvalget bemærker, at det europæiske semesters ramme for social konvergens vil være et værdifuldt redskab i den henseende

— opfordrer EU-institutionerne til at anerkende og værdsætte civilsamfundsorganisationer som nøgleaktører i udformningen og gennemførelsen af en retfærdig omstilling. Gennem deres samspil med de lokale myndigheder og deres evne til at tage emnet ud af den politiske kontekst og gøre det direkte relevant for lokalsamfundet bidrager de til at støtte de mest sårbare og dem, der har dårligere forudsætninger for at tilpasse sig forandringer

— opfordrer EU-institutionerne til inden for rammerne af den næste FFR at overveje passende finansielle instrumenter til fremtidsorienterede sociale investeringer i forbindelse med behovet for at sikre levering af europæiske offentlige goder: sikkerhed (f.eks. med hensyn til fødevaresystemer, vand, energiforsyning og -distribution, forskning og innovation, adgang til information og strategisk infrastruktur), sundhed, uddannelse og trivsel

— opfordrer EU-institutionerne til at undersøge behovet for et finansielt instrument, der bygger på erfaringerne med SURE-programmet, så medlemsstaternes sociale udgifter kan stabiliseres i tilfælde af eksterne økonomiske chok

— opfordrer Kommissionen til at overvåge og vurdere EU's strategi for ligestilling mellem kønnene, som udløber i 2025, og til hurtigst muligt at påbegynde arbejdet med en ny strategi

— opfordrer Kommissionen til at vurdere resultaterne af de andre ligestillingsstrategier og træffe passende foranstaltninger til fortsat at opbygge en Union med lige muligheder. Dette kunne omfatte oprettelsen af et generaldirektorat for ligestilling i Kommissionen

— efterlyser en forbedret ungdomsgaranti og lignende programmer såsom ALMA-initiativet (»Aim, Learn, Master, Achieve«), der tilbyder beskæftigelsesmuligheder til unge, herunder unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET'er), og til, at der tages skridt til at styrke andre programmer til bekæmpelse af langtidsledighed. Der er behov for en vurdering af den europæiske børnegaranti for at overvåge fremskridtene med opfyldelsen af dens mål

— opfordrer EU-institutionerne og medlemsstaterne til at udarbejde målrettede foranstaltninger, der kan øge arbejdsstyrken med henblik på at håndtere de demografiske udfordringer og opnå stabil beskæftigelse understøttet af aktive arbejdsmarkedspolitikker og social dialog. EØSU vil nøje overvåge EU's initiativ til at forbyde ulønnede og proformapraktikophold

— efterlyser strategier for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, der skal sikre nul dødsfald og arbejdsulykker og styrke bekæmpelsen af erhvervssygdomme. Forebyggelsesforanstaltningerne bør styrkes ved hjælp af nye teknologier, herunder kunstig intelligens. Disse strategier bør også se på potentielle risici som følge af digitale og demografiske ændringer på arbejdspladsen samt sikkerhedsforanstaltninger for arbejdstagerne mod eksponering for patogener eller farlige agenser og psykosociale risici

— opfordrer medlemsstaterne til at gennemføre direktivet om passende mindstelønninger korrekt, hvilket også har til formål at mobilisere social dialog og kollektive overenskomstforhandlinger på alle niveauer. Dette vil hjælpe arbejdstagere og virksomheder, navnlig SMV'er, med at foregribe ændringer som følge af den grønne og den digitale omstilling, der udgør en udfordring for arbejdsmarkedets parter i mange lande med hensyn til dækningen af kollektive overenskomstforhandlinger

— tilslutter sig opfordringen fra »Dit Europa, din mening!« (YEYS) ([4]) om at introducere særlige beskatningsretningslinjer for varer og tjenester, der har en negativ indvirkning på klimaet, herunder luksusgoder. Indtægterne fra disse afgifter bør anvendes til at finansiere klimavenlige initiativer og foranstaltninger, der støtter EU's engagement i en bæredygtig og grøn økonomi.

8. **Sikring af sundhed og anstændige levevilkår: en solid samfundsmæssig dimension**

8.1. Eftervirkningerne af covid-19, energikrisen forårsaget af Ruslands aggression mod Ukraine og den deraf følgende høje inflation bekymrer mange mennesker. Fattigdomsraten er faldende i nogle lande, men i andre, navnlig i fjerntliggende områder, er den absolutte fattigdom steget blandt ældre og kvinder. Der skal gøres meget mere for at nå EU's mål om at løfte 25 millioner mennesker ud af fattigdom inden 2030, hvilket omfatter bekæmpelse af systemisk fattigdom, børnefattigdom og fattigdom blandt personer i arbejde.

([4]) Dit Europa, din mening! (YEYS) er et årligt ungdomsarrangement, der afholdes hos EØSU. Fem centrale anbefalinger fra YEYS 2024, som ungdomsrepræsentanterne har formuleret og stemt om, præsenteres i den sammenfattende rapport.

8.2. For at imødegå nuværende og fremtidige sociale udfordringer på grundlag af FN's 2030-dagsorden har vi brug for en fornyet social kontrakt for Europa, der kan sikre sociale rettigheder, ligestilling mellem kønnene og bedre leve- og arbejdsvilkår, samtidig med at fattigdom og social udstødelse bekæmpes, og den opadgående konvergens i EU styrkes ([5]).

8.3. EØSU understreger betydningen af at integrere et handicapaspekt i alle EU's politikker, programmer og strategier. Dette omfatter sikring af, at personer med handicap har lige adgang til uddannelse, beskæftigelse og sociale tjenester. Politikker bør udformes med det formål at fjerne hindringer og fremme fuld inklusion af personer med handicap i alle aspekter af samfundslivet, hvilket vil bidrage til et mere inklusivt og retfærdigt EU.

8.4. Demografiske ændringer i form af lave fødselstal og en aldrende befolkning vil øge efterspørgslen efter sundhedsydelser af høj kvalitet og sociale tjenester i Europa, som alle skal have adgang til. De sociale beskyttelsessystemer skal gøres bæredygtige, så de også kan levere tjenester til de kommende generationer. Der skal investeres ressourcer i kvalifikationsstrukturer og i at sikre, at der findes effektive offentlige tjenester og forvaltninger med tilstrækkeligt, motiveret, passende aflønnet, velkvalificeret og uddannet personale på alle niveauer.

8.5. Betydningen af økonomisk overkommelige, anstændige og bæredygtige boliger for alle blev anerkendt i Liègeerklæringen fra det belgiske rådsformandskab. EØSU efterlyser en EU-platform til støtte for nationale, regionale og lokale partnerskaber, der kan sætte en stopper for udelukkelse fra boligmarkedet.

8.6. Den europæiske sundhedsunion har til formål at sikre økonomisk overkommelig, tilgængelig, forebyggende og helbredende sundhedspleje af god kvalitet. Sundhedsunionen blev etableret i kølvandet på covid-19-pandemien og omfatter kriseberedskab, en samlet tilgang til mental sundhed, bekæmpelse af kræft samt strategisk autonomi og en reform af lægemiddellovgivningen. EU's strategiske dagsorden for 2024-2029 skal fokusere på sundhed, både ved at bygge videre på de fremskridt, der er gjort under det foregående mandat, og udvide indsatsen, herunder ved at prioritere sjældne sygdomme og deres konsekvenser samt styrke samarbejdet for at imødegå den interne fragmentering og forskellene mellem de nationale sundhedssystemer.

8.7. EØSU:

— opfordrer til, at der gøres en indsats for at nå verdensmålene for bæredygtig udvikling og realisere en omfattende EU-strategi til bekæmpelse af fattigdom, som skal omfatte en koordineret indsats på tværs af medlemsstaterne for at mindske fattigdommen. Denne strategi bør tage fat på både umiddelbare behov og systemiske spørgsmål såsom indkomstulighed og manglende adgang til sociale tjenester. Den bør afstemmes med den europæiske søjle for sociale rettigheder, og bedste praksis fra medlemsstaterne bør indarbejdes for at sikre en effektiv og bæredygtig fattigdomsbekæmpelse i hele EU

— støtter udnævnelsen af en kommissær med ansvar for boliger med en særskilt portefølje og et eget generaldirektorat og vedtagelsen af en holistisk tilgang i form af en europæisk handlingsplan for socialt boligbyggeri til håndtering af boligkrisen. Denne handlingsplan bør tildeles finansiering under den næste FFR og tilvejebringe økonomisk overkommelige, anstændige og bæredygtige boliger til alle. Der bør lægges særlig vægt på at sikre, at boligpolitikkerne imødekommer behovene hos sårbare grupper, herunder ældre, personer med handicap og lavindkomstfamilier

— understreger, at energiforsyning klassificeres som en tjenesteydelse af almen interesse. EU's lovgivningsmæssige rammer bør skabe forudsætningerne for en miljøvenlig, økonomisk overkommelig, tilgængelig og pålidelig energiforsyning, jf. energiunionen

— opfordrer til, at strategien for rettigheder for personer med handicap sammen med den stærke dagsorden for denne gruppes rettigheder gennemføres af Kommissionen i løbet af den nye mandatperiode. Kommissionen bør derfor udarbejde en handlingsplan med initiativer vedrørende politikker, programmer og lovgivningsarbejde. Målet for denne handlingsplan bør være inklusion og ligebehandling af personer med handicap i overensstemmelse med FN's konvention om rettigheder for personer med handicap

— efterlyser en »One Health«-tilgang, der skal beskytte borgernes trivsel og garantere adgang til vand, fødevaresikkerhed og -suverænitet samt adgang til bæredygtig sundhedspleje og sociale tjenester som offentlige goder

([5]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse — Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet — Strategisk fremsynsrapport for 2023 – Bæredygtighed og menneskers trivsel i centrum af Europas åbne strategiske autonomi (EUT C, C/2024/4057 af 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4057/oj).

— anerkender den rolle, som liberale erhverv, SMV'er, andre interessenter og civilsamfundsorganisationer spiller i bestræbelserne på at gøre lokalsamfund mere modstandsdygtige, retfærdige, sunde, bæredygtige og socialt retfærdige. Udvalget understreger, at aktiv bevarelse af miljøet er afgørende for en bæredygtig fremtid

— påpeger, at sundhedspolitikken ikke befinder sig i et tomrum. Der er tværtimod tale om en kritisk sektor for EU's økonomi parallelt med energi, fødevaresikkerhed og teknologi. Sundhedspleje bør derfor værdsættes som en offentlig social investering og ikke betragtes som en omkostning. Der er behov for en indsats, der kan øge investeringerne i både forebyggelse og sikring af sundhedsydelsernes bæredygtighed på lang sigt i overensstemmelse med begrebet »retten til sundhed«, som blev opstillet som en prioritet på konferencen om Europas fremtid

— opfordrer EU til at handle hurtigt og etablere en fuldt udbygget europæisk sundhedsunion, samtidig med at der investeres stort i samarbejdsbaserede medicinske forskningsprojekter, som det var tilfældet som reaktion på covid-19. Udvalget opfordrer indtrængende EU til at fremlægge en handlingsplan for sjældne sygdomme og til at anerkende, at borgerne har ret til økonomisk overkommelig og tilgængelig sundhedspleje af god kvalitet, hvilket skal fastlægges i en europæisk sundhedsgaranti

— understreger behovet for et paradigmeskift, der anerkender værdien af pleje i vores samfund ved at bygge videre på den europæiske plejestrategi. Udvalget opfordrer til, at der indføres en europæisk plejegaranti, der sikrer adgang til økonomisk overkommelig pleje af høj kvalitet for alle dem, der har brug for det. Garantien bør give større indflydelse til dem, der har behov for pleje, og samtidig støtte deres omsorgspersoner, herunder ved at løfte byrden af ubetalte omsorgsforpligtelser hos kvinder

— efterlyser også supplerende EU-finansiering, der kan støtte medlemsstaterne i takt med, at de udvider og forbedrer plejetjenesterne og øger dækningen. Investeringer i plejeøkonomien er afgørende med henblik på at forbedre livskvaliteten for alle, navnlig dem, der er mest sårbare

— anerkender værdien af omsorg og omsorgsarbejde i vores samfund og plejeøkonomiens potentiale til at skabe job af god kvalitet og anstændige arbejdsvilkår for omsorgsarbejdere, herunder husarbejdere. Der skal tages skridt til at tiltrække nye arbejdstagere til sundhedssektoren og investere i en veluddannet, kvalificeret, kønsbalanceret og motiveret arbejdsstyrke, som nyder stor anseelse i samfundet og aflønnes på passende vis. Disse skridt vil være afgørende, hvis der skal sikres robuste sundhedsydelser af høj kvalitet i medlemsstaterne

— understreger behovet for at bevæge sig i retning af en strategi baseret på værdig aldring og solidaritet mellem generationerne og opfordrer til, at der udarbejdes en europæisk strategi for ældre

— anerkender opfordringen fra YEYS om en standardiseret fælles strategi for seksuelle og reproduktive rettigheder i hele EU. Denne strategi bør sikre adgang til omfattende seksuelle og reproduktive sundhedsydelser for alle, fremme ligestilling mellem kønnene og beskytte de grundlæggende rettigheder.

9. **Borgerdeltagelse, et solidt råderum for civilsamfundet og meningsfuld civil dialog**

9.1. Deltagelse er et afgørende element i det europæiske demokrati og en forudsætning for at opbygge tillid og legitimere EU's politikker i borgernes øjne. Begrebet deltagelsesdemokrati er nedfældet i artikel 11 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU): den fastslår, at borgerne har ret til at deltage i Unionens demokratiske liv, og at institutionerne forpligter sig til at høre og træffe beslutninger så bredt og gennemsigtigt som muligt.

9.2. Borgere, der mødtes på konferencen om Europas fremtid, satte spørgsmålstegn ved EU's beslutningstagning og efterlyste større fleksibilitet til at træffe beslutninger og handle, navnlig i lyset af presserende globale udfordringer.

9.3. Sikring af, at borgere i alle aldre har mulighed for at engagere sig i og bidrage til samfundslivet, er et centralt aspekt af udviklingen af både samfundssind og troværdigheden af den demokratiske proces. Gennem et robust system for struktureret deltagelse kan unge bidrage til at forme EU's fremtid gennem innovation, engagement og dedikation. Uafhængige, frie og repræsentative civilsamfundsorganisationer er en garanti for demokratiske samfund og spiller en nøglerolle i udviklingen, gennemførelsen og overvågningen af EU's politikker. Civilsamfundsorganisationerne kanaliserer det kollektive engagement: Det supplerer den direkte borgerdeltagelse, der formidler den enkelte borgers holdninger og fungerer dermed som modvægt til ethvert forsøg fra medlemsstaternes side på at begrænse civilsamfundets råderum.

9.4. Arbejdsmarkedets organisationer udgør en vigtig del af det organiserede civilsamfund. De anerkendte arbejdsmarkedsparter spiller imidlertid også en særlig rolle i udformningen af de økonomiske, arbejdsmarkedsrelaterede og sociale politikker, der fremmer opadgående konvergens af leve- og arbejdsvilkår på tværs af medlemsstaterne. Dette bør anerkendes fuldt ud og respekteres i strukturer og processer for den sociale dialog på alle niveauer og er ikke det samme som den civile dialog.

9.5. EØSU bemærker med bekymring, at udviklingen i nogle medlemsstater har ført til en indskrænkning af civilsamfundsorganisationernes råderum, selv om disse organisationer spiller en nøglerolle i indsatsen for at forsvare de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder og modvirke den stigende populisme. EU skal fortsætte med at imødegå denne udvikling ved hjælp af artikel 7-procedurer og ved at indefryse EU-midler, der er øremærket til medlemsstater, der ikke respekterer retsstatsprincippet, retsvæsenets uafhængighed eller grundlæggende rettigheder såsom foreningsfrihed eller ytringsfrihed, eller som begrænser presse- og mediefriheden, med det formål at manipulere den offentlige debat. Samfund baseret på forskelsbehandling er uforenelige med EU, som stræber efter en afbalanceret økonomisk velstand, sociale fremskridt og inklusion.

9.6. Borgerne har aldrig før formidlet deres ønsker så tydeligt. Deres stemmer skal høres, når der træffes beslutninger i EU, gennem deltagelses- og e-demokratiredskaber som det europæiske borgerinitiativ, borgerpaneler og crowdsourcing af borgernes politiske idéer.

9.7. Europa skal udgøre et sikkert rum på tværs af grænser for civilsamfundet, herunder socialøkonomiske enheder. En struktureret civil dialog på alle forvaltningsniveauer bør fremmes og støttes i alle medlemsstater.

9.8. Mekanismerne for civilsamfundsdialogen bør derfor styrkes for at sikre en struktureret og meningsfuld dialog, der er baseret på civil ekspertise. De nuværende vilkårlige og fragmenterede ordninger er utilstrækkelige og er alt for afhængige af de involverede personers og tjenesters velvilje og personlige initiativer.

9.9. EØSU spiller som institutionelt talerør for det organiserede civilsamfund i EU en central rolle i bestræbelserne på at fremme et robust råderum for civilsamfundet og fremme en meningsfuld civil dialog. Med sin omfattende ekspertise og mangeårige erfaring fungerer udvalget som en vigtig bro mellem EU-institutionerne og forskellige civilsamfundsorganisationer og sikrer, at deres stemme bliver hørt i den politiske beslutningsproces. Qua sin unikke position har EØSU mulighed for at fremme deltagelsesdemokratiet og slå til lyd for, at forskellige interessenter inddrages i EU's politiske beslutningsproces. Ved at skabe en platform for konsensusopbygning og dialog støtter EØSU udviklingen af inklusive politikker, der afspejler borgernes behov og forhåbninger, og styrker dermed legitimiteten og effektiviteten af EU's forvaltning.

9.10. EØSU:

— efterlyser strukturel støtte til civilorganisationernes rolle i opbygningen af modstandsdygtige samfund gennem civil og social dialog og anerkender civilsamfundsorganisationernes vigtige rolle i indsatsen for at fremme modstandsdygtige, lige og bæredygtige samfund gennem græsrodsinitiativer. Civilsamfundsorganisationerne må ikke udelukkes fra beslutninger om EU-politikker, Europas og borgernes fremtid. Det skal sikres, at der føres en åben, gennemsigtig og regelmæssig dialog med de repræsentative sammenslutninger og civilsamfundet ([6]). Der skal anvendes standarder for civil dialog på tværs af EU-institutionerne med henblik på en effektiv gennemførelse af artikel 11 i TEU ([7])

— opfordrer EU-institutionerne til at gå forrest og udvikle en strategi for civilsamfundet ([8]), der omfatter en klar handlingsplan. EØSU opfordrer desuden til, at der udarbejdes en årlig resultattavle for civil dialog eller civilsamfundets råderum ([9]), som skal undersøge, om civilsamfundsorganisationernes bidrag under høringerne er blevet taget med i betragtning. Denne resultattavle kan anvendes til at udarbejde en rapport om civil dialog hvert andet år, med en evaluering af den civile dialog og effektiviteten af civilsamfundsorganisationernes bidrag ([10])

([6]) Traktaten om Den Europæiske Union (TEU), art. 11, stk. 2.
([7]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om metoder til styrkelse af den civile dialog og deltagelsesdemokratiet i EU (EUT C, C/2024/2481 af 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj) (pkt. 1.6 og 5.4).
([8]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om metoder til styrkelse af den civile dialog og deltagelsesdemokratiet i EU (EUT C, C/2024/2481 af 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj) (pkt. 5.1).
([9]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om metoder til styrkelse af den civile dialog og deltagelsesdemokratiet i EU (EUT C, C/2024/2481 af 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj) (pkt. 1.10).
([10]) Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om metoder til styrkelse af den civile dialog og deltagelsesdemokratiet i EU (EUT C, C/2024/2481 af 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj) (pkt. 1.10).

— opfordrer til, at der gøres en indsats for at give unge indflydelse som drivkræfter for en mere bæredygtig fremtid for EU, og anerkender, at udfordringer som klimaændringer, den digitale omstilling og demografiske forandringer er prioriteter og skaber mulighed for, at unge kan gå forrest og skabe forandringer i EU. Der skal skabes plads til deres strukturerede deltagelse, og der skal lægges vægt på at finde metoder til, hvordan deres innovation, engagement og dedikation kan forme EU's fremtid

— mener, at det er vigtigt at anerkende og værdsætte den vigtige rolle, som civilsamfundet spiller for gennemførelsen af mange centrale aspekter af EU's politikudformning, herunder den europæiske søjle for sociale rettigheder. Civilsamfundet spiller en vigtig rolle i bestræbelserne på at bevare EU's unikke socioøkonomiske model og fremme bæredygtig vækst, social samhørighed og inklusion

— mener, at frivilligt arbejde skal anerkendes og fejres som et vigtigt udtryk for aktivt medborgerskab. Der skal tages skridt til at værdsætte og støtte frivilligt arbejde som en form for aktivt medborgerskab, der styrker borgerdeltagelse og deltagelsesdemokrati, ikke mindst ved at udpege 2025 til det europæiske år for frivilligt arbejde

— anerkender anmodningen fra YEYS om yderligere inddragelse og repræsentation af unge i EU's beslutningsproces samt indførelse af en ungdomskvote ved valg til Europa-Parlamentet. Dette vil sikre direkte inddragelse af unge i udformningen af Europas fremtid og dermed fremme en mere inklusiv og repræsentativ demokratisk proces

— støtter fuldt ud YEYS-anbefalingen om at etablere en solid retlig ramme for sociale medier med henblik på at håndtere og afbøde polarisering og desinformation. Denne ramme bør sigte mod at beskytte demokratiske processer, beskytte mennesker mod skadeligt indhold og sikre en retfærdig og informeret offentlig debat i hele EU.

9.11. Ved at leve op til vores ansvar kan vi sikre, at alle civilsamfundsorganisationer i denne valgperiode for EU-institutionerne kan komme til orde og spille en legitim rolle til gavn for alle.

Bruxelles, den 18. september 2024.

Oliver RÖPKE
Formand for
Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg